Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	46 S3
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2021/2270	22.3.2021

Viite
17.3. saapunut asiantuntijalausuntopyyntönne

Yhteyshenkilö
Joel Bremius, +358 18 25 000 (*vaihde*)
joel.bremius@regeringen.ax

Perustuslakivaliokunta
FIN-00102 EDUSKUNTA

pev@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta

Ahvenanmaan maakunnan hallitus sai 17.3.2021 eduskunnan perustuslakivaliokunnalta asiantuntijalausuntopyynnön hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta (1227/2016).

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan tehtävistä, jotka ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle tai kunnille, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen.

Maakunnan hallituksen käsityksen mukaan perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausunnossaan (PeVL 44/2020 vp) katsonut, että sosiaali- ja terveysministeriö on Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 9 kohdassa tarkoitettu valtakunnan viranomainen, ja että tartuntatautilain mukaan sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvia tehtäviä Ahvenanmaalla siten hoitaa maakunnan hallitus. Maakunnan hallitus on aiemmin perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa (1.3.2021, diaarinumero ÅLR 2021/1660) selvyyden vuoksi todennut, että itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan mukaan maakunnan hallitus hoitaa Ahvenanmaalla myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle kuuluvat tehtävät.

Lakiehdotuksen 58 c §:n 4 momentissa ehdotetaan, että nykyistä suurempia rajoituksia saisi säätää asetuksella vain, jos tartuntataudin leviämisen estäminen on valtakunnallisesti epidemian nopean kiihtymisen tai muuntuneen viruksen leviämisen uhan vuoksi välttämätöntä ja alueella todetaan muuntuneen viruksen väestöleviämistä tai tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että *"käytännössä kyse olisi siitä, että nykyistä suurempia rajoituksia tarvitaan epidemian torjunnassa tasolla 2, jossa epidemian leviämisen uhka kasvaa koko maassa ja jossa alueet ja kunnat ohjataan valtioneuvoston puollon jälkeen ottamaan käyttöön leviämisvaiheen toimenpiteet laajamittaisesti. Tältä osin edellytys koskisi ensinnä valtakunnallista epidemiatilannetta ja toiseksi alueella todettua tautitilannetta."* (HE 32/2021 vp s. 14)

Ensinnäkin maakunnan hallitus toteaa, että valtakunnan hybridistrategia ja toimintasuunnitelma eivät Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan mukaan ole voimassa Ahvenanmaan maakunnassa. Maakunnan hallitus on hyväksynyt koronavirusepidemian torjumiseksi toimintasuunnitelman (päivitetty 28.1.2021, dnro ÅLR 2020/8256), jossa määritellään epidemian eri vaiheet ja epidemian leviämisen torjumiseksi epidemian kussakin vaiheessa tehtävät toimenpiteet. Siten on hyvin epäselvää, mitä lakiehdotuksen 58 a §:n 4 momentin kriteereillä tarkoitetaan ja millä perusteilla Ahvenanmaan maakunnan ravitsemisliikkeille asetetaan lisärajoituksia.

Lisäksi maakunnan hallitus katsoo, että yllä mainittuja kriteereitä ei ole määritelty ja täsmennetty riittävän tarkasti. Lakiehdotuksessa ei määritellä tarkemmin, mitä epidemian nopealla kiihtymisellä ja muuntuneella viruksella tarkoitetaan. Jos muuntunutta virusta koskevaa kriteeriä ei määritellä tarkemmin, se voi jo itsessään johtaa siihen, että momentissa kuvattu välttämättömyysvaatimus automaattisesti täyttyy, koska sekä Ahvenanmaalla että valtakunnassa on tosiasiassa esiintynyt muuntuneen viruksen leviämistä. Ylipäätään välttämättömyysvaatimuksen selkeys ja kuvaus voidaan kyseenalaistaa, kun sääntely tarkoittaa pitkälle meneviä rajoituksia Suomen perustuslain (731/1999) 18 §:n mukaiseen elinkeinovapauteen ja ravintoloitsijoiden perustuslain 15 §:n mukaiseen omaisuudensuojaan.

Eduskunnan talousvaliokunnan tapaan maakunnan hallitus katsoo, että ehdotettujen rajoitusten vaikutukset moniin toimintoihin voidaan käytännössä rinnastaa ravitsemisliikkeen sulkemiseen, koska niiden kielteiset vaikutukset toiminnan kannattavuuteen ovat niin tuntuvia (ks. TaVL 8/2021 vp). Siksi maakunnan hallitus kyseenalaistaa lakiehdotuksen voimassaolon 30.6.2021 saakka, erityisesti ottaen huomioon yllä mainitut epäselvyydet.

Lopuksi maakunnan hallitus esittää, että koska sen aiemmin esityksen valmistelun aikana esittämiä näkökulmia ei ole otettu huomioon, ja koska toimivallan jakoa koskevia epäselvyyksiä on edelleen olemassa, maakunnan hallitus harkitsee omien säännösten antamista maakuntapäivien lainsäädäntövallan puitteissa voidakseen säätää ravitsemisliikkeiden anniskelu- ja aukioloajoista poikkeuksellisissa tilanteissa. Näin sääntely sopeutettaisiin Ahvenanmaan tilanteeseen ja muuhun sovellettavaan maakunnan lainsäädäntöön. Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 13 ja 22 kohdan mukaan

elinkeinotoiminta tietyin poikkeuksin ja luvat alkoholijuomien anniskeluun kuuluvat maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan.

Maaneuvos Veronica Thörnroos

Ministeri Annika Hambrudd

LIITE Ahvenanmaan maakunnan hallituksen 8.3.2021 päivätty lausunto koskien ravitsemisliikkeiden toiminnan rajoittamista tartuntatautilain 58 a §:n (165/2021) ja ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla (ÅLR 2021/1928)

TIEDOKSI Ahvenanmaan asioista vastaava ministeri Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi
Valtioneuvoston kanslia, kirjaamo@vnk.fi
Heidi Kaila, Valtioneuvoston kanslia, heidi.kaila@vnk.fi
Kansanedustaja Mats Löfström, mats.lofstrom@eduskunta.fi
Janina Groop-Bondestam, oikeusministeriö, janina.groop-bondestam@om.fi
Viveca Arrhenius, sosiaali- ja terveysministeriö, viveca.arrhenius@stm.fi
Anne Kumpula, sosiaali- ja terveysministeriö, anne.kumpula@stm.fi